

กลับไปอ่านงานของกุนนาร์ มีร์ดัล

นักเศรษฐศาสตร์สำนักสถาบันนิยม

สมบูรณ ศุภศิลป์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. ความเบื้องต้น

กุนนาร์ มีร์ดัล เกิดที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งของเมืองโซลวาร์โบ (Solvarbo) ในประเทศสวีเดน เมื่อปีคริสต์ศักราช 1898 เขาจบการศึกษาระดับปริญญาเอกทางกฎหมายที่เน้นด้านเศรษฐศาสตร์ (Doctor of Law in Economics) จากมหาวิทยาลัยสตอกโฮล์มในปี 1927 โดยเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องเกี่ยวกับการก่อตัวของราคายาใต้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ไร้เสถียรภาพ (price formation under economic insecurity)

มีร์ดัลเคยเป็นอาจารย์สอนวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการคลังสาธารณะ ณ มหาวิทยาลัยสตอกโฮล์ม ระหว่างปี 1933-39 เป็นวุฒิสมาชิกระหว่างปี 1935-38 และ 1943-47 เป็นประธานคณะกรรมการวางแผนภายหลังสงคราม (Postwar Planning Commission, Sweden) ระหว่างปี 1943-45 เป็นรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ ระหว่างปี 1945-47 เป็น

เลขาธิการของคณะกรรมการเศรษฐกิจยุโรป (United Nations Economic Commission for Europe) ระหว่างปี 1947-57 เป็นศาสตราจารย์วิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ และผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ แห่งมหาวิทยาลัยสตอกโฮล์มระหว่างปี 1961-65

ผลงานเชิงวิชาการที่รวมเล่มแล้วของมีร์ดัลเรียงตามลำดับเวลา อาจแบ่งได้ดังนี้

(1) The Political Element in the Development of Economic Theory (1930 ฟิลเป็นภาษาอังกฤษ 1953 โดยศาสตราจารย์ Paul Streeten)

(2) Monetary Equilibrium (1931 ฟิลเป็นภาษาอังกฤษ 1939)

(3) An American Dilemma : The Negro Problem and Modern Democracy (1944)

(4) An International Economy : Problems and Prospects (1956)

- (5) *Economic Theory and Underdeveloped Regions* (1957 และ 1963)
- (6) *Rich Lands and Poor* (1957)
- (7) *Value in Social Theory : A Selection of Essays on Methodology*, Paul Streeten เป็นบรรณาธิการ (1958)
- (8) *Beyond the Welfare State* (1960)
- (9) *Challenge to Affluence* (1962)
- (10) *Asian Drama : An Inquiry into the Poverty of Nations*, 3 Vols (1968)
- (11) *Objectivity in Social Research* (1969)
- (12) *Against the Stream: Critical Essays on Economics* (1973)

มีร์ดัล ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ในปี 1974 ร่วมกับ Friedrich von Hayek ด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคและเศรษฐศาสตร์สถาบัน โดย "บุกเบิกงานด้านทฤษฎีการเงิน และความผันผวนทางเศรษฐกิจ และการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับความสัมพันธ์อยู่แก่กันของปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและสถาบัน" (Linbeck 1985 : 40)

2. อิทธิพลทางความคิดของ Knut Wicksell และ Keynes

มีร์ดัลได้เขียนเอาไว้ในคำนำของหนังสือรวมบทความ *Value in Social Theory : A Selection of Essays on Methodology* (1958) ว่า ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 อาจารย์ของคนที่ได้แก่ David Davidson (1885-1942) ผู้เป็นบรรณาธิการวารสาร *Ekonomisk Tidskrift*, Gustav Cassell (1866-1944), Eli Fli F. Heckcher (1879-1952) ผู้เขียน *Mercantilism* (1931), Gosta Bagge (1882-1951) และ Knut Wicksell (1851-1926) ซึ่งถึงแก่กรรมก่อนที่มีร์ดัล จะเขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเพียงปีเดียว

มีร์ดัลยอมรับว่าทฤษฎี เรื่องผลกระทบของความไร้ศักยภาพในตลาดเงินและทุนและพัฒนาการในเชิงสะสม (Cumulative development) ที่เกิดขึ้นเนื่องจากอุปสงค์รวม และอุปทานรวมไม่เท่ากันอันเป็นแนวคิดของวิกเซล มีอิทธิพลต่อการวิเคราะห์กระบวนการทางเศรษฐกิจ ในเชิงพลวัตที่มีร์ดัลได้กระทำไว้ใน *Monetary Equilibrium* สำหรับงานของเคนส์ (Keynes) ที่มีร์ดัลยอมรับว่าเขียนคมและสำคัญยิ่งได้แก่ *A Treatise on Money* (1930) และ *General Theory* (1930) (Myrdal, 1958, p. 240)

สำหรับแคสเซลนั้น มีร์ดัลวิจารณ์ว่ามีรากฐานทางปรัชญาที่ฉาบฉวยทั้งนี้เพราะแคสเซลละทิ้งทฤษฎีคุณค่าในเชิงอัตวิสัย (Subjective value theory) โดยถือเอาไว้ประโยชน์ และไม่ยอมปลดปล่อยตนเองออกจากลัทธิอรรถประโยชน์นิยม (utilitarianism) เมื่อเทียบแคสเซลกับ Edgeworth และ Pigou (ซึ่งมีร์ดัลลงความเห็นว่าเป็นลัทธิอรรถประโยชน์นิยมที่วิพากษ์วิจารณ์) แล้ว ความคิดของแคสเซลเป็นภาระถอยหลังกลับไปสู่แนวคิดระบบกฎธรรมชาติอย่างหยาบ ด้วยเหตุนี้ มีร์ดัลจึงระมัดระวังมากขึ้นต่อผลลัพธ์ของงานของตนเกี่ยวกับ **ข้อเสนอนรกเกี่ยวกับคุณค่า** (Value premises)¹ อย่างไรก็ตามมีร์ดัลรู้สึกว่าคุณมีความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงจากวิถีทางของการคาดเดาเอาอย่างอภิปรัชญา (metaphysical speculation) แล้วลงไปสู่ข้อเท็จจริง และข้อมูล ทั้งที่มีร์ดัลเองยังคงคิดว่าตนรู้จักแคสเซลดีที่สุด รวมทั้งรักและนับถือในตัวเขามากที่สุดด้วย (Myrdal 1958, p. 242)

3. จากนักเศรษฐศาสตร์ทฤษฎีแนวจารีต (Conventional economic theory) สู่สำนักเศรษฐศาสตร์สถาบันนิยม (institutional economics)

มีร์ดัล และ แอลวา (Alva Myrdal) ขณะนั้นเศรษฐศาสตร์สำนักสถาบันนิยม กำลังเฟื่องฟูเป็น *New economics* นักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงเด่นดัง

ของสำนักนี้ได้แก่ Veblen, Commons และ Mitchell (สองคนหลังยังมีชีวิตอยู่ในขณะนั้น)

สำหรับมีร์ดัล ในตอนนั้นยังคงเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่สนใจด้านทฤษฎีอยู่ และเป็นหนึ่งในที่ริเริ่มก่อตั้งสมาคมเศรษฐมิติ (Econometric Society) ซึ่งวางแผนที่จะคัดค้านแนวความคิด ของพวกนักเศรษฐศาสตร์สถาบัน²

ข้อเขียนของมีร์ดัล ยังคงมีลักษณะของนิโคลาสลิกอยู่โดยใช้ตัวแบบของวัลรัส (Walras model) ระยะนั้นเขาสนใจเรื่องของทฤษฎีสวัสดิการ (welfare theory) และอภิปรายในโครงสร้างของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของนักเศรษฐศาสตร์ระดับนำ (establishment) เช่น แนวคิดเกี่ยวกับ "อรรถประโยชน์" (Utility) ตลอดจนสิ่งที่มีลักษณะนามธรรมมาก (escapist-synonyms)

ในช่วงปลายทศวรรษ 1920 ความสนใจของนักเศรษฐศาสตร์ คือภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก กลุ่มนักเศรษฐศาสตร์สำนักทฤษฎี (theoretical school) ที่มีร์ดัลสังกัดอยู่กับที่ศูนย์การให้เหตุผลแบบ Simplified macro-models และรู้สึกว่าการตนสามารถยึดกุมความเป็นเลิศในการอธิบายเหตุการณ์ ในขณะที่นักเศรษฐศาสตร์สถาบันนิยมกำลังสับสน ในเวลาเกี่ยวกับนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนเซียน (Keynesian revolution) ได้พยายามปรับปรุงตัวแบบให้เหมาะสมกับความจำเป็นของยุคสมัย ซึ่งสามารถเผยแพร่แนวคิดของตนได้อย่างกว้างขวางกว่าแนวทางแบบ "theoretical" approach (Myrdal 1973, pp. 6-7)

นักเศรษฐศาสตร์ สำนักสถาบันนิยมภายใต้การนำของ Wesley C. Mitchell ได้พยายามคัดค้านแนวความคิดทฤษฎีของกลุ่มคลาสสิก โดยวิพากษ์วิจารณ์ทุกสิ่งทุกอย่างยกเว้นแนวคิดหลักเกี่ยวกับคุณค่า (basic value) และแนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการ ด้วยเหตุนี้ มีร์ดัลจึงเห็นว่าแนวทาง (approach) ของมิทเชลล์ยังคงเป็นแนวทางแบบไม่ต้อยลึกลับ (naive empiricism) มีร์ดัล กล่าวว่าตนได้รับ negative inspiration จากนักเศรษฐศาสตร์สถาบันนิยมอเมริกัน ทำให้ต้องระมัดระวังถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการ ที่มีเหตุผล

โดยใช้ข้อเสนอมแรกเกี่ยวกับคุณค่า (value premises) ในการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ ทั้งนี้ เพราะข้อเสนอมแรกเกี่ยวกับคุณค่าไม่เพียงแต่ทำให้เราสามารถถกเถียงหรือสรุปรวบยอดประเด็นทางการเมือง (หรือปฏิบัติ) จากการสังเกตการณ์ และการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างทฤษฎี, กำหนดทิศทางของการสังเกต ตลอดจนดำเนินการวิเคราะห์ได้ (Myrdal 1958, pp. 254-255)

4. ความเป็นปรนัยในการวิจัยสังคม

หนังสือรวมบทความของมีร์ดัล ที่สำคัญเล่มหนึ่ง คือ Objectivity in Social Research เน้นความสำคัญของข้อเสนอมแรกเกี่ยวกับคุณค่า (value premises) และการกำหนดคุณค่า หรือการประเมินคุณค่า (Valuations)

มีร์ดัล เขียนไว้ว่า มนุษย์มีโมเดลต่อสภาพความเป็นจริง (reality) ใน 2 รูปแบบคือ ประการแรก ในรูปแบบที่บริสุทธิ์ ได้แก่ความเชื่อ (beliefs) ประการที่สอง ได้แก่ การกำหนดค่า ความเห็น (opinions) ของมนุษย์เราจะมีส่วนผสมของทั้งสองอย่างนี้รวมกัน และในกระบวนการคิดของมนุษย์ อาจแบ่งโมเดลนี้ ออกเป็น 2 อย่างคือ หนึ่ง ด้านพฤติกรรมวิทยา และการรับรู้ (cognitive) และ (cognitive) สองด้าน อารมณ์ และเจตนา (volitive)

ความเชื่อ แสดงให้เห็นว่าความคิดของเราเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นจริงคืออะไร ส่วนการกำหนดค่าแสดงให้เห็นความคิดของเราว่าสมควรเป็นเช่นไร

มีร์ดัล ใช้คำว่า "การกำหนดค่า" เพื่อเลี่ยงที่จะใช้คำว่า "คุณค่า" เนื่องจากคำหลังอาจก่อให้เกิดความสับสนระหว่างการกำหนดค่าในเชิงอัตวิสัย (ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์แห่งการกำหนดค่า และการบงกชทั้งหมดของสังคม ของการกำหนดค่า) การใช้คำว่า "คุณค่า" (โดยเฉพาะในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) ซ่อนวันข้อเสนอมแรกเกี่ยวกับคุณค่า (value premises) ไว้เพื่อว่า "คุณค่า" เป็นสิ่งที่มีความในแง่อัตวิสัย นี้เองที่แสดงนัยว่าเป็นอคติ (bias) ของแนวคิดแบบปล่อยเสรี (laissez-faire) ในที่สุดแล้ว คำว่า "คุณค่า" แสดงให้เห็นว่า เป็นมายาลัง

ที่มันคง เป็นแบบเดียว (homogeneous) และมีเสถียรภาพ ในขณะที่การกำหนดค่า อาจขัดแย้งกัน และไม่มีเสถียรภาพ โดยเฉพาะในสังคมสมัยใหม่ (Myrdal, 1969, p. 15)

การกำหนดค่า หรือการประเมินคุณค่า แตกต่างจากความเชื่อ เนื่องจากเราไม่สามารถตัดสิน หรือกำหนดค่าด้วยการใช้หลักเกณฑ์ของสิ่งจะ (truth) และความสมบูรณ์พร้อม (completeness) การกำหนดค่าจึงเป็นข้อเท็จจริงเชิงอัตนัย (subjective facts)

ด้วยการยืนยันว่า ในงานวิจัยทั้งหมด จำเป็นต้องมีข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่า ดังนั้นสังคมศาสตร์จึงควรเปิดกว้าง ให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงศีลธรรมได้ ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ที่จะเรียกเศรษฐศาสตร์ว่า "ศาสตร์แห่งความสิ้นหวัง" (dismal science) ในแง่ที่ไม่ยอมให้มีการพิจารณาในแง่ศีลธรรม อันแท้จริงแล้ว ไม่มีสังคมศาสตร์สาขาใด หรืองานวิจัยสังคมประเภทใด สามารถเสแสร้งว่าเป็นศาสตร์ที่ไม่เกี่ยวกับศีลธรรมและการเมือง (amoral or apolitical) ได้ไม่มีสังคมศาสตร์ใด เป็นศาสตร์ที่เป็นกลาง (neutral) หรือเป็นเพียง "ข้อเท็จจริง" (factual) งานวิจัยจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของการกำหนดค่าในเชิงศีลธรรม และการเมืองเสมอ (โดยความจำเป็นทางตรรกะ) และนักวิจัยก็พึงรับผิดชอบต่อการกำหนดค่าอย่างชัดเจนด้วย³ การศึกษาเกี่ยวกับสังคมอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ จึงควรเพิ่มควมมีประสิทธิผลของการอภิปราย (เชิงศีลธรรมและการเมืองด้วยประการฉะนี้) หากงานวิจัยสังคมสามารถเปิดเผยการกำหนดค่าพื้นฐานอย่างชัดเจนแล้วไซ้ร ก็จักเป็นงานวิจัยที่มีประสิทธิผล ในการรับใช้เป้าหมายของการปลดปล่อยความทุกข์ทางทฤษฎี และศีลธรรม (catharsis) ซึ่งเป็นความหวังของเราเพื่อปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น (myrdal 1969, p. 73-09)

ดังนั้น มีเหตุผลจึงเตือนว่านักวิจัยไม่พึงมีความตั้งใจที่จะมีอิทธิพลในด้านทัศนคติทางการเมืองต่อ ผู้ศึกษา งานของตน (ทั้งในและต่างประเทศ) การกิจของนักวิจัยคือให้สารสนเทศที่เป็นจริง ในอันที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีเหตุผล เพื่อให้พวกเขา มีความสนใจ และมีทัศนคติของตนเอง

อย่างแท้จริง

ในงานวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ นักวิจัยไม่พึงมีความมักคืต่อประเทศหรือกลุ่มประเทศใด ประเทศหนึ่งหรืออุดมการณ์ทางการเมืองเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ว่าเขาจะชอบหรือไม่ นอกจากนั้นเขาควรจะมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพในการแสวงหาลังจะหลักการเหล่านี้ย่อมเป็นที่ยกย่องสรรเสริญ แต่มันก็ไม่สามารถแก้ปัญหาวិธีวิทยา (methodology) ที่เื้อื้อด้วยอคติ หรือความลำเอียงได้ ปัญหาของความเป็นปรานัยในงานวิจัยจึงไม่อาจแก้ได้โดยพยายามขจัด กำหนดค่าได้ ความจริงคือ การมีการกำหนดค่า (โดยนัย) ไม่อาจถูกประนามว่าเป็นงานที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ (unscientific) ตรงกันข้ามงานศึกษานักมหาสังคมทุกชิ้น ไม่ว่าจะมิชอบเขตจำกัดแค่ไหน จักต้องถูกกำหนดโดย การกำหนดค่า เสมอ (Myrdal, 1968, p. 31)

"ข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่า" ซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวทางการวิจัยในสังคมศาสตร์ อาจจะถูกปกปิดไว้ โดยผู้ทำการศึกษาโดยไม่รู้ตัวก็ได้ งานเขียนส่วนใหญ่ (โดยเฉพาะในสาขาเศรษฐศาสตร์) ยังคงเป็นงานประเภทมีอุดมการณ์มากกว่าที่เราได้รับมรดกตกทอด จากปรัชญาแนวธรรมชาตินิยม และอรรถประโยชน์นิยม (metaphysical philosophies of natural law an Utilitarianism) นี้เองที่ทำให้เรายังคงพยายามทำให้ ความเห็น และ แนวคิดที่มีคุณค่าอยู่ (value-loaded concepts) เป็นสิ่งที่เป็นปรานัย (objectify) และเป็นกลาง ปราศจากคุณค่า (neutralize) ความพยายามเช่นนี้จะพยายได้อย่างง่ายดายตายในเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ (โปรดดูหัวข้อต่อไป)

ตลอดประวัติศาสตร์ ของการศึกษาสังคม การปกปิดการกำหนดค่าถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่ออำพรางความปรารถนาของนักวิจัย เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับประเด็นปัญหาที่ปรากฏจริง ๆ และในตนเองเดียวกัน (ด้วยเหตุผลทางตรรกวิทยา) ไม่มีใครสามารถวิเคราะห์ปัญหาสังคมโดยปราศจากการกำหนดหรือประเมินคุณค่าได้ ทนทางเดียวที่เราจักสามารถเข้าถึงความเป็นปรานัยในการวิเคราะห์เชิงทฤษฎี ก็คือแสดงการกำหนดค่าไว้

อย่างชัดเจนและยอมให้มันเป็นตัวกำหนดทัศนคติ, แนวทางและมีทัศนคติเราใช้ในการศึกษา (Myrdal, 1968, pp. 32-33)

อันที่จริง การกำหนดคำมียู่ตั้งแต่เริ่มงานวิจัย จนกระทั่งจบสิ้นงานอันนี้เป็นตัวกำหนดแนวทางการวิจัย, การนิยามแนวคิด รวมทั้งข้อเท็จจริงที่สังเกตได้, วิธีการอนุมานค่าใช่ และแม้แต่ลักษณะการเสนอข้อสรุป ดังนั้นข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่าที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งจำเป็นในเชิงตรรกะ ไม่เพียงแต่เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีความหมายและถูกต้องในทางปฏิบัติ และทางการเมือง หากรวมถึงการให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกันและความสัมพันธ์เป็นจริงอีกด้วย (Myrdal 1968, p. 148) อย่างไรก็ตามข้อเสนอแรก เกี่ยวกับคุณค่ามีได้หมายถึง การมองในแง่ดี (optimism) เสมอไปมีวิสัยทัศน์ว่าผลงานวิจัยโดยมีข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่าที่ชัดเจน สามารถทดสอบความถูกต้อง (ว่าตรงประเด็น-relevant) มีนัยสำคัญ มีความสอดคล้องทางตรรกะ และมีความเหมาะสม (feasibility) ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

- (1) เพื่อขจัดอคติ (biases) ที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ
- (2) เป็นตัวกำหนดโดยแลกเปลี่ยนกับปัญหาแนวทางและคำนิยามแนวคิดที่สำคัญ ๆ
- (3) เป็นแนวทางตรรกะ ที่จะวัดอะไรได้อย่างมั่นคง เพื่อให้ได้ข้อสรุปเชิงปฏิบัติ และนโยบายที่สมเหตุสมผล (Myrdal 1968, p. 300)

สรุปแล้ว ข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่าจึงต้องนำมาจากชีวิตจริงการอภิปรายที่เป็นรูปธรรม และสามารถปฏิบัติได้ในวิชาเศรษฐศาสตร์จึงต้องอยู่บนรากฐานของการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ, พฤติกรรม ความคิดเห็นและอุดมการณ์ในเชิงสังคมวิทยา และจิตวิทยาสมัยใหม่ (Myrdal 1985, p. 230) และข้อสำคัญ

คือ เราไม่ควรเลือกข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่าตามอำเภอใจ หากแต่ควรทดสอบข้อเสนอแรกเหล่านั้นว่าเหมาะสม และมีนัยสำคัญหรือไม่ (Myrdal 1968, p. 55)

อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงที่น่าตกใจก็คือ งานวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์ไม่ได้ให้ข้อสรุป อันเป็นที่ยอมรับทั่วไปได้ ทั้งนี้เพราะเกี่ยวเนื่องกับข้อเท็จจริงอีก 2 ประการ คือ

(1) งานวิจัย ของเราขึ้นอยู่กับข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่ามากกว่าในสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

(2) แต่ทว่า นักสังคมศาสตร์ยังคงพยายามเสนองานวิจัยของตนว่าเป็นข้อเท็จจริง (factual) และเป็นอิสระจากการกำหนดค่า พวกเขาเชื่อมั่นการกำหนดค่าที่เป็นตัวกำหนดแนวทาง, การสังเกตการณ์ ตลอดจนการวิเคราะห์ของตน

นักสังคมศาสตร์ มักโต้แย้งกันเองเสมอ เพราะแต่ละคนมีทัศนคติเป็นของตนเอง ดังนั้น การลอกเลียนรูปแบบ (มีข้อเสนอ) จากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ จึงมีโทษทางแก๊มหาวีวิทยา สำหรับสังคมศาสตร์ มีวิสัยทัศน์ที่เรพบเห็นอยู่บ่อย ๆ คือ การวิเคราะห์ที่เข้มงวด (strict and rigorous) นั้น เมื่อพิจารณาอย่างพิถีพิถันแล้ว จะพบว่าไม่เพียง "ว่างเปล่า" เท่านั้น แต่ยัง "ผิดพลาด" อย่างมาก เนื่องจากขาดทั้งความจริง และความสอดคล้องในเชิงตรรกะด้วย (Myrdal, 1968, pp. 153-157)

5. งานวิจัยชิ้นสำคัญของมัวร์ดัล

งานวิจัยชิ้นสำคัญของมัวร์ดัล ที่จะขอกล่าวถึงในที่นี้คือ An American Dilemma และ Asian Drama สำหรับเล่มแรกมัวร์ดัล พบว่า อุดมคติของชาวอเมริกันดี เรียกว่า "American Creed" นั้นได้แก่ ความยุติธรรม เสรีภาพและความเสมอภาค ซึ่งมัวร์ดัลเลือกเอาเป็นข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่าที่สำคัญและตรงประเด็นต่อการศึกษาวิจัยของตน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า สิ่งเหล่านี้เป็นอคติในเชิง optimistic หรือ idealistic ดังที่เพื่อน ๆ ของเขา (หรือแม้แต่พวกมาร์กซิสต์) มักจะติเตียนเขา การศึกษานักมานิกรในอเมริกาก็เช่นเดียวกับปัญหาทางการเมืองอื่น ๆ คือเป็นปัญหาเชิงศีลธรรม ซึ่งจะต้องแถลงให้ชัดเจนว่ามีข้อเสนอแรกเกี่ยวกับคุณค่าอะไรบ้าง มีข้อขัดแย้งไว้ ดังนี้

นักหากจะมีอยู่อย่างแน่นอน คือเป็น "dilemma" หรือ เป็นข้อเท็จจริงที่ดำรงอยู่มิใช่เป็นอุดมคติที่สร้างขึ้นมา มีร์ดัลชี้ว่า คนส่วนมากมักมองข้ามข้อเท็จจริงที่ว่ามนุษย์เราต้องต่อสู้กับโนธรรมสำนึกของตนเอง นี่เองทำให้พวกเขามองไม่เห็นสภาพความเป็นจริง ดังนี้อุดมคติเฉกเช่น American Creed จึงมีความสำคัญในมูลเหตุของสังคมอย่างแน่นอน พฤติกรรมมนุษย์มิได้ถูกกำหนดโดยทัศนคติหยาบ ๆ อย่างเดียว แต่มักจะมีธรรมชาติที่ประนีประนอมกัน และเบื้องหลังของการประนีประนอมก็คือการกำหนดคุณค่าในระดับทั่วไปและระดับสูง รวมกันไปกับผลประโยชน์ และฉันทาคติเฉพาะอย่างที่มีลักษณะฉวยโอกาส (ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำ)

อุดมคติ ที่ฝังรากลึกลงในสถาบัน (คือรัฐธรรมนูญอเมริกา) และมีที่ยืนแน่นอนของมันในหัวใจของชาวอเมริกันจึงเป็น พลังอันแท้จริง (แม้มีข้อหลังเพียงหลังเดียว) และมีข้อหลังที่มีอำนาจมากที่สุดก็ตาม นี่เองที่เป็น dilemma มิใช่การคิดค้นตามอารมณ์ของผู้วิจัย หากแต่เป็นการอธิบายตามสภาพความเป็นจริง (Myrdal 1968, pp. 300-301) (Myrdal 1962, Preface)

Asian Drama เป็นงานขนาดมหึมาอีกชิ้นหนึ่งของมีร์ดัล คีมี 3 เล่ม มีความหนา 2,284 หน้า ใช้เวลาในการวิจัยประมาณ 10 ปี ระหว่าง ค.ศ. 1957-67 ก่อนที่จะตีพิมพ์ออกมาในปี 1968 ผู้ช่วยเหลือนมีร์ดัลในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ William J. Barber, Altti Majava (นักประชากรศาสตร์) Alva Myrdal, Paul Streeten (ผู้แปล และรวบรวมงานของมีร์ดัล เช่น Political Element in The Development of Economic Theory และ Value in Social Theory), David Wightman, George W. Wilson.

มีร์ดัล ตั้งใจที่จะศึกษาโดยเน้นสถานการณ์ที่เป็นจริงของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียใต้ อันได้แก่ ปากีสถาน อินเดีย ศรีลังกา พม่า มลายา ไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ (รวมทั้งเวียตนามได้

กัมพูชา ลาว) แต่เนื่องจากข้อมูลไม่พอจึงไม่ได้รวม อัฟกานิสถาน เนปาล ลิกซิม และภูฏาน (Myrdal 1968, pp. 40-41) นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาทางเลือกด้านนโยบายพัฒนาสำหรับรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ โดยศึกษาให้เห็นข้อเท็จจริงอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าที่จะเป็นวาทกรรมทั่วไปเกี่ยวกับนักหากการพัฒนาของประเทศด้อยพัฒนา มีร์ดัลเชื่อว่า นักหาเศรษฐกิจไม่สามารถศึกษาอย่างโดดเดี่ยว โดยแยกจากการรอบคองของปัจจัยด้านประชากร, สังคม และการเมืองได้แต่ต้องใช้แนวทางสถาบันอย่างกว้างๆ (broad institutional approach) เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายพัฒนาการเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ รวมทั้งการวางแผนพัฒนาด้วย เขาเห็นความสำคัญของระดับและวิถีแห่งการดำรงชีพตลอดจนทัศนคติ และสถาบันอันเกี่ยวข้องกับความต้องการพัฒนาเขาเชื่อมั่นว่าแนวทางของตนจะให้ภาพที่เป็นจริง และตรงประเด็นกับที่ตั้งไว้ในงานวิจัย เขามั่นใจว่าได้กระทำเช่นเดียวกับอาดัม สมิธ นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิก แม้กระทั่งมาร์กซ์ที่ศึกษานักหาการพัฒนาทั้งหมด มิใช่พิจารณาปัญหาเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว (Myrdal 1968, preface viii,ix)

สำหรับความคิดหลักของแนวทางสถาบัน ได้แก่การศึกษาเรื่องต่อไปนี้ ประวัติศาสตร์ และการเมือง ทฤษฎีและอุดมการณ์, โครงสร้างเศรษฐกิจ การจัดลำดับขั้นทางสังคม การเกษตรและการอุตสาหกรรม การพัฒนาประชากร สุขภาพอนามัย การศึกษา ฯลฯ โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่สิ่งเหล่านี้มีต่อกัน (Myrdal 1968, preface x)

ลักษณะวิชาการศึกษาที่มีร์ดัล กระทำใน Asian Drama ที่น่าสนใจมาเป็นอุทาหรณ์คือ ปัจจัยด้านภูมิภาค (บทที่ 14 Differences in Initial Conditions, pp. 678-679) มีร์ดัลวิจารณ์ว่า ตำราส่วนใหญ่ไม่ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านภูมิภาคเลย อาทิ G.M.Meier & R.E.Baldwin, *Economic Development Theory, History, Policy* (1957), W.W.Rostow, *The Stages of Economic Growth* (1960), A.O.Hirschman,

The Strategy of Economic Development (1958) สำหรับ W.A.Lewis, *Theory of Economic Growth* (1955) ใช้หน้ากระดาษเพียง 6 หน้า กล่าวถึงภูมิอากาศในจำนวนหน้าหนังสือทั้งเล่ม 450 หน้า Benjamin Higgins กล่าวถึงปัจจัยด้านภูมิอากาศที่น่าสนใจ แต่คงพยายามวิจารณ์แนวคิดที่ถือภูมิอากาศเป็นปัจจัยเด็ดขาด เพียง 9 หน้า มิได้สนใจภูมิอากาศในฐานะที่เป็นเงื่อนไขที่สลับซับซ้อนต่อการผลิต (*Economic Development*, 1959, หน้า 70 หน้า) W.E.Moore, *Industrialization and Labor* (1951) กล่าวถึงปัญหาเศรษฐกิจ-สังคม ได้อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับประสิทธิภาพของแรงงานในประเทศกำลังพัฒนา แต่ไม่ได้กล่าวถึงภูมิอากาศเลย Amar Agarwala & Sampat Singh, eds. *Economics of Underdeveloped Areas* (1959) และ L.W. Shannon, ed. *Underdeveloped Areas* (1957) กล่าวถึงภูมิอากาศอย่างสุกเอาเผากิน

มีร์ดัลให้เหตุผลว่า ทั้งนี้เป็นเพราะอิทธิพลจากงานของ Ellsworth Huntington, *Civilization and Climate* (3rd ed., Yale University Press, 1924) ระหว่างก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีลักษณะของ pessimistic geographical determinism เช่นเดียวกับทฤษฎีความด้อยกว่าทางเชื้อชาติของประชาชนในอาณานิคม ทฤษฎีของฮันติงตัน อธิบายถึงความยากจนของประเทศด้อยพัฒนาในรูปของการขาดแรงจูงใจ ขาดความเพียรพยายาม ประสิทธิภาพของประชากรต่ำ ซึ่งกล่าวโทษความเสื่อมถาวรของภูมิอากาศ และผลกระทบที่มีต่อดินพืชผล สัตว์ และคนตลอดจนรูปแบบของอารยธรรม

ใน Asian Drama ระบบสังคม (Social system) ในทัศนะของมีร์ดัล ประกอบด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวพันกันอย่างเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน 6 อย่าง คือ

- (1) ผลผลิตและรายได้
- (2) สภาพแห่งการผลิต
- (3) ระดับการดำรงชีพ

- (4) หักคิดต่อชีวิตและการทำงาน
- (5) สถาบัน
- (6) นโยบาย

โดยที่ส่วนอย่างแรกเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจตัวแปร (4) และ (5) เป็นปัจจัยที่มีใช้เศรษฐกิจ (Myrdal 1968, p. 1960) มีร์ดัล เรียกประเทศด้อยพัฒนาในเอเชียใต้ (ยกเว้นสิงคโปร์) ว่าเป็น "soft states" ที่ถึงแม้จะได้ผ่านร่างกฎหมายออกมาแล้ว แต่ก็มักจะไม่มี การบังคับใช้ได้เป็นไปตามกฎหมาย และเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่ควบคุมดำเนินนโยบายก็ลังเลที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อประชาชน (Myrdal 1968, p. 66) เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเกิดความไม่ศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย การสมรู้ร่วมคิดกันระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจ มีการใช้อำนาจไปในทางที่ผิด โดยเฉพาะ ในประเทศที่มีการปกครองแบบเผด็จการทหาร คอร์รัปชัน เป็นลักษณะที่สำคัญของ soft state ซึ่งแสดงนัยว่า โดยพื้นฐานแล้ว เป็นอารยชาติที่ประเทศเหล่านี้จะสร้างแรงจูงใจเกี่ยวกับกำไรที่มีเหตุผล (rational profit motives) และพฤติกรรมแบบตลาด (market behavior) ขึ้นได้เช่นที่ปฏิบัติกันในประเทศตะวันตก โดยทั่วไปแล้วการฉ้อราษฎร์บังหลวง ได้กลายเป็นวิถีชีวิตของประเทศด้อยพัฒนาและยังคงเป็นไปอย่างรุนแรงมากขึ้น คอร์รัปชันเป็นอุปสรรคที่ร้ายแรง ต่อการสร้างวินัยทางสังคมยิ่งกว่านั้น ยังก่อให้เกิดความไร้เหตุผล (irrationality) ในการวางแผน และการดำเนินงานให้บรรลุตามความมุ่งหมายของแผนอีกด้วย มักก่อให้เกิดอุปสรรคต่อกระบวนการตัดสินใจ และการบริหารในทุก ระดับ คอร์รัปชันใน soft state ทำให้ ผู้ที่มีอำนาจทางการเมือง, สังคม และเศรษฐกิจมีโอกาสเอารัดเอาเปรียบผู้ที่มีสถานะด้อยกว่าได้โดยง่าย ดังนั้นคอร์รัปชันจึงไม่เพียงอุปสรรคต่อการเติบโต และการพัฒนาเท่านั้น หากแต่ยังเป็นสาเหตุสำคัญของความเหลื่อมล้ำ ในประเทศด้อยพัฒนา การแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำ จักกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ก็ด้วยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ในสถาบัน และทัศนคติ การปรับปรุงเหล่านี้

มีความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลกัน อันเกี่ยวเนื่องกับประชากร และสุขภาพด้วย (Myrdal 1981:518-520, Myrdal 1975:278)

6. ทัศนะของมีร์ดัล เกี่ยวกับการพัฒนาในประเทศด้อยพัฒนา

งานของมีร์ดัล เกี่ยวกับการพัฒนาในประเทศด้อยพัฒนา นอกจาก Asian Drama แล้ว มี Economic Theory and Underdeveloped Regions (1957) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการกระจายรายได้อย่างไม่เสมอภาค ระหว่างประเทศ มีร์ดัลเองยอมรับว่างานชิ้นนี้ ตลอดผลงานของตมก่อนหน้านี้นี้ มิได้คำนึงถึงความไม่เสมอภาคอย่างยิ่งของทรัพยากร และอำนาจที่ดำรงอยู่ในประเทศด้อยพัฒนาเอง ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของมูลเหตุแห่งความด้อยพัฒนา นั้นเป็นช่วงเวลาที่มีคนต่างนิยามคำว่าพัฒนาว่าคือสิ่งเดียวกันกับความเติบโต (growth) แม้แต่นักเศรษฐศาสตร์เอง ก็มักหักเอาว่าความไม่เสมอภาคภายในประเทศเป็นผลลัพธ์ของความเติบโตที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเป็นที่คนที่มีร์ดัลไม่เคยเห็นด้วย ตรงกันข้ามเขาเห็นว่าความเสมอภาค เป็นเงื่อนไขจำเป็นต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Myrdal 1984 :152-153) มีร์ดัลพิจารณาว่า สำหรับประเทศด้อยพัฒนาแล้ว การยกระดับการบริโภคให้สูงขึ้น เป็นเงื่อนไขต่อการเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีเสถียรภาพด้วย ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยากจน ขาดแคลนอาหาร สุขภาพอนามัยไม่ดี ขาดการศึกษา เป็นต้น การกระจายรายได้ใหม่ (redistribution) ในอ่าจะกระทำได้ โดยเก็บภาษีจากคนรวย แล้วนำไปแจกจ่ายแก่คนยากจนด้วยวิธีประกันสังคม (Social security) และมาตรการอื่น ๆ เพื่อยกระดับการครองชีพได้ เพราะมีคนยากจนมากเหลือเกิน ในขณะที่มีคนรวยจำนวนน้อย อีกทั้งมีการเลือกภาษีกันมากจนเป็นปรากฏการณ์ธรรมดา มีร์ดัลเห็นว่าจำเป็น ต้องมีการปฏิรูปสถาบันอย่างถึงรากถึงโคน (radical) คือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการถือครองที่ดินและการเช่าที่ดิน และ

โครงสร้างทางการศึกษาโดยการกระจายอำนาจ และพัฒนาการศึกษาในระบบโรงเรียน (Myrdal 1968, p. 112) ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย 2 ประการพร้อม ๆ กันไป คือ ด้านความเสมอภาค และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งในประเทศพัฒนาแล้ว เป้าหมาย 2 อย่างนี้สามารถแยกออกจากกันได้ นอกจากนี้มีร์ดัลยังสนับสนุนให้เงินช่วยเหลือ (aid) แก่ประเทศด้อยพัฒนาในด้านบรรเทาความขาดแคลน เช่นด้านอาหาร ผลิตผลผลิตอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัยให้ประชาชนมีน้ำสะอาดใช้สอย ให้เด็ก ๆ ได้เรียนในโรงเรียนที่ดี แต่ไม่ควรให้ความช่วยเหลือในด้านโครงการอุตสาหกรรม (โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่) (Myrdal 1984:161-162)

งานอีกชิ้นหนึ่งของมีร์ดัลคือ The World Poverty Problem ตีพิมพ์ใน Against the Stream (1973) บทความชิ้นนี้มีปรับปรุงจาก 1972 Yearbook of Encyclopaedia Britannica, Chicago, 1972 ซึ่งส่วนใหญ่อ้างอิงงานของมีร์ดัลจาก Asian Drama และ The Challenge of World Poverty บทที่ 1 มีร์ดัลกล่าวย้ำเสมอถึงความจริงพื้นฐานประการหนึ่งที่ผู้ตกเถียงกัน ในเรื่องปัญหาความยากจนของโลกมักจะมองข้ามไป (ไม่ว่าจะกล่าวในฐานะนักวิทยาศาสตร์ หรือผู้เขียนที่เกี่ยวข้องในกิจการสาธารณะ) ว่า "สรรพวิชาที่เช่นเดียวกับอวิชา ที่โน้มเอียงจะมีลักษณะฉวยโอกาส หากมิได้มีการพิจารณาอย่างสุ่มรอบคอบ" (Myrdal 1968, p. 3, 70) มีร์ดัลมองว่าความเห็นของเรา (นับตั้งแต่ความเห็นของประชาชนทั่วไป จนถึงความเห็นในเชิงทฤษฎีที่ซับซ้อนมาก ๆ) โนมเอียงที่จะรับเอาอิทธิพลจากผลประโยชน์ตนเองจากแง่ของกลุ่มที่มีอำนาจในสังคม

มีร์ดัล วิพากษ์วิชาทฤษฎีอนุานิคม (colonial theory) ว่าเป็นทฤษฎีที่นิยมกันเป็นเฟ้นขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดระดับความรุนแรงของอำนาจอนุานิคมและประเทศพัฒนาแล้วที่ต้องรับผิดชอบในด้านศีลธรรม และการเมืองต่อปัญหาความยากจน

และการขาดการพัฒนาของประเทศยากจน พวกเขาต้องการพิสูจน์ว่าความยากจนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ทฤษฎีนี้กล่าวว่าประชาชนในประเทศด้อยพัฒนา มีนิสัยใจคอแตกต่างจากคนยุโรป ทั้งใจเฝ้าแต่คู่แข่งและไร้ประสิทธิภาพ ไม่กล้าเสี่ยงประกอบอุตสาหกรรม ขาดความทะเยอทะยานชอบชีวิตที่อยู่ไปอย่างสบาย ๆ ไปวันหนึ่ง ๆ ไม่ต้องทำงานหนัก นอกจากนี้ข้อเขียนบางชิ้นสนับสนุนทฤษฎีนี้ ยังกล่าวด้วยว่าลักษณะนิสัยเยี่ยงนี้ฝังรากลึกอยู่ในระบบสังคมที่มีทัศนคติและสถาบันสังคมรองรับ โดยเฉพาะข้อห้ามทางศาสนา และคำอธิบายอื่น ๆ เกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีวรรณกรรมตนเองนี้ โดยเฉพาะของพวกนักมานุษยวิทยา กล่าวว่าเจ้าถิ่นเขาด้านทัศนคติและสถาบันเป็น ตัวก่ออุปสรรคแบบสถิต ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้มาตรการทางนโยบายเข้าแก้ไขแต่กลับจะทำให้เกิด "ความไม่สงบ" ขึ้นในสังคมนี้สำหรับในทางเศรษฐศาสตร์ ก็เห็นว่าภูมิอากาศเป็นปัจจัยสำคัญในการอธิบายสาเหตุของความด้อยประสิทธิภาพ โดยเฉพาะแรงงาน ซึ่งหมายถึงว่าคุณภาพของคนในประเทศยากจน ต่ำกว่าคุณภาพของคนยุโรป (racial inferiority) (Myrdal 1968, pp. 70-72)

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดการแข่งขันกันทางอุตสาหกรรมระหว่างค่ายโลกเสรี และค่ายคอมมิวนิสต์ ลัทธิคอมมิวนิสต์ประณามลัทธิล่าอาณานิคมมาตั้งแต่สมัยคาร์ล มาร์กซ ยังมีชีวิตอยู่แล้วโดยถือว่าเป็นการทุจริต เอรัดเอาเปรียบประเทศยากจน ทางที่ง่ายที่สุดของโลกเสรี ในการทำลายคำโฆษณาชวนเชื่อของค่ายคอมมิวนิสต์ ก็คือ การยกเลิกทฤษฎีอาณานิคมโดยเร็วที่สุด ในสมัยอาณานิคม คนขาวให้เหตุผลว่าคนในอาณานิคมไม่สามารถปกครองตนเองได้ จึงจำเป็นต้องรักษาเข้าไปปกครองให้ ๒๑ ถึงตอนนั้นก็อ้างอีกว่ามีความจำเป็นต้องทำการวิจัย เรื่องราวของประเทศด้อยพัฒนา ในสมัยอาณานิคม เรียก ประเทศด้อยพัฒนาว่า **ภูมิภาคที่ล้าหลัง** (backward regions) หลังจากมีการปลดปล่อยอาณานิคมเรียกว่า "ประเทศด้อยพัฒนา" (underdeveloped countries) ซึ่งในทางการพูด

ถือว่าเป็นคำที่ไม่สุภาพ จึงเปลี่ยนเป็น "ประเทศกำลังพัฒนา" (developing countries) ซึ่งประเทศพัฒนาแล้วมีการกิจต้องช่วยเหลือ แต่องค์การสหประชาชาติถือว่า คำนี้ เป็นคำที่ไม่สมเหตุสมผล เนื่องจากความหมายแล้วอาจก่อให้เกิดคำถามว่า ประเทศหนึ่งกำลังพัฒนาหรือไม่ ยิ่งกว่านี้ยังมีได้แสดงให้เห็นว่าประเทศหนึ่งไม่พัฒนา ต้องการพัฒนาหรือเปล่า หรือว่าควรจะมีการวางแผนพัฒนา (Myrdal 1968, p.77)

ในทัศนะของมิลร์ดัล ทฤษฎีอาณานิคม เน้นแง่มุมด้านการจัดองค์กรทางสังคมสถาบัน และทัศนคติตลอดจนการใช้ข้อสมมติที่ขาดความยืดหยุ่น (static) ซึ่งไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ในทางปฏิบัติ ไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงภายใน และภายนอกจึงเป็นคติทางการวิเคราะห์ที่มองในแง่ร้าย (pessimistic)

ส่วนนักเศรษฐศาสตร์ ภายหลังสงครามก็เริ่มศึกษานักการวางแผนโดยใช้ตัวแปร ในด้าน "เศรษฐกิจ" แต่ละเลยปัจจัยที่มีในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นคติในทิศทางที่มองในแง่ดีเกินไป (optimistic direction) อีกนั่นเอง

มิลร์ดัล ชี้ว่า ทฤษฎี, มโนทัศน์ และตัวแบบ (รวมทั้งข้อสมมติ และแนวทางการวิจัย) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ประเทศพัฒนาแล้วนั้น มีกรอบสังคม โดยเฉพาะสถาบัน และทัศนคติของประชาชนที่มีเหตุผลอย่างมาก จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา (Myrdal 1968, p. 82) เขาได้วิจัยต่อไปว่าแนวคิดเกี่ยวกับ capital-output ratio เชื่อว่า การลงทุนทางกายภาพ มีความสัมพันธ์กับความเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่จากการวิจัยมากมาย เมื่อไม่นานมานี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอื่น ๆ (residuals) ที่ไม่อาจอธิบายได้ในตัวแบบ นอกเหนือจากการลงทุนทางกายภาพ (capital) มีผลกระทบอย่างมากต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเท่ากับเป็นการล้มครอนรากฐานทางทฤษฎีของ growth model ที่เคยเชื่อกันมาแต่เดิมโดยสิ้นเชิง และยังทำให้เรามีโอกาสศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เป็นต้นว่า การศึกษา สุขภาพอนามัย เทคโนโลยี องค์กร และการจัดการ เห็นได้ว่าการ

ลงทุนมนุษย์ (investment in man) มีความสำคัญอย่างยิ่ง (Myrdal 1968, pp. 94-95)

โดยทั่วไป นักเศรษฐศาสตร์มักยึดถือกันว่า รายได้หรือผลิตภัณฑ์ประชาชาติของประเทศคือยัดหน้า-เพียงอย่างเดียวรวดเร็ว ยิ่งกว่าประเทศพัฒนาเสียด้วยซ้ำไป ในปัจจุบันนักวิชาการมักเพ่งเล็งและให้ความสนใจต่อความเลอเลิศวิจิตรบรรจง ของตัวแบบทางทฤษฎี โดยมิได้พิจารณา มิโนทัศน์ และข้อสมมติต่างๆ ที่ใช้ในตัวแบบเหล่านั้น แต่ทว่า ความแน่นอนแม่นยำ ตลอดจนความเคร่งครัด (rigor) ของตัวแบบเป็นเพียง gross simplifications ในขณะเดียวกัน ก็มีความสับสนทางตรรกะเป็นพื้นฐานอยู่ด้วย ดังนั้น เราจึงเห็นตัวแบบมากมาย ที่ขาดความสอดคล้องต่อสภาพความเป็นจริงจนกระทั่งมีความนึกคิดแบบสังเกตุ-ขึ้นให้ว่า เรายังไม่มีทฤษฎีการพัฒนาที่แท้จริง อย่างไรก็ตามนักเศรษฐศาสตร์จะทราบว่ามีโนทัศน์ เช่น รายได้ประชาชาติ, การออม, การว่างงาน มิได้เป็นตัวแปรที่สามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพอันจริงแท้ของประเทศที่ยัดหน้าได้ แต่พวกเขาพยายามใช้มันต่อไปเรื่อย ๆ ในการวิเคราะห์ ทั้งนี้เนื่องจาก

- (1) วิถีคิดของพวกเขาเป็นมาอย่างนั้น - (tradition)
- (2) ประโยชน์อันพึงได้ที่พวกเขาทำงา-ให้แก่รัฐบาล (และ/หรือ องค์กรระหว่างประเทศ)

แต่มีร์ดัลยังคงหวังว่านักเศรษฐศาสตร์จะมีแผนเศรษฐกิจมหภาคที่กว้างขวางยิ่งกว่าเดิม โดยพิจารณาโครงสร้างสังคม, พลังทางการเมือง, ทัศนคติ และสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนผลสืบเนื่อง ในเชิงประสิทธิภาพของระดับการดำรงชีพของประชาชน (Myrdal 1968, pp. 96-100)

กล่าวให้ถึงที่สุดแล้ว มีร์ดัลยืนยันที่จะให้การศึกษานในเชิงการพัฒนา(development studies) ในลักษณะที่ไม่ต้องแยกปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยที่มีใช้เศรษฐกิจออกจากกัน มีร์ดัล เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เป็นแนวคิดที่มีลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างสะสม (cumulative causation)

นี้เป็นแนวคิดที่คัดค้านแนวคิดของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบบเดิมที่ยึดถือดุลยภาพ และมูลเหตุแบบวัฏจักร (equilibrium and circular causation) (Cartier 1975 : 19) (Streeten 1981, pp. 426-427)

7. มีร์ดัล วิเคราะห์เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ และมาร์กซ์

ตามทัศนะของมีร์ดัล เขาเห็นว่าตลอดประวัติศาสตร์ของมนุษย์ เรามักหลงอำนาจในการควบคุมธรรมชาติมากขึ้น แต่การควบคุมตนเองและสังคมกลับตามไม่ทันในด้านหนึ่ง การที่วิทยาศาสตร์ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากคนกลุ่มสวาทที่มีมันสมองดีมักชอบเรียนทางวิทยาศาสตร์ เพราะสามารถสร้างชื่อเสียง อาชีพที่มีคนมีผลตอบแทนดี ซ้ำยังเป็นวิชาที่ทำหาย อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้มิใช่เหตุผลที่สำคัญที่สุดในแง่ของสังคมศาสตร์ เป็นวิชาที่ต้องประสบปัญหาที่ยากกว่าปัญหาที่เกิดในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ นอกจากนั้น การค้นพบข้อเท็จจริงในทางสังคมศาสตร์ ดูเหมือนจะมี "ความเป็นวิทยาศาสตร์" (less scientific) น้อยกว่า เมื่อเทียบกับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เราไม่สามารถค้นคว้าหาความจริงได้อย่างวิทยาศาสตร์ เช่น การหาค่าคงที่ของแสง เสียง น้ำหนักของอะตอม และโมเลกุล เราไม่มีค่าทั่วไปของพลังงาน (เช่น โวลท์ แอมแปร์ ฯลฯ) ค่าความสม่ำเสมอที่นักสังคมศาสตร์หาได้มิใช่ค่าทั่วไป ตัวอย่างเช่น นักเศรษฐศาสตร์หาค่าความยืดหยุ่นต่อราคาและรายได้ของน้ำตาล ค่าที่ได้จะถูกต้องเฉพาะของกลุ่มหนึ่งในประชาคมหนึ่ง ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง อีกหนึ่งแนวคิดเกี่ยวกับความยืดหยุ่นเองก็มีจุดอ่อนและประโยชน์ในเชิงวิเคราะห์ของมันในประเทศที่ยัดหน้าก็มีน้อยเพราะประเทศเหล่านี้ไม่มีตลาด หรือหากมีก็เป็นตลาดที่ไม่สมบูรณ์ (imperfect market)

ดังนั้น นักวิทยาศาสตร์จึงแก้ปัญหาที่ง่ายกว่า นักสังคมศาสตร์ สังคมศาสตร์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

มนุษย์ซึ่งสิ่งที่ตั้ง เช่น การเคลื่อนไหวของดวงดาว หรือโมเลกุล หากแต่ขึ้นอยู่กับ (หรือถูกกำหนดโดย) เงื่อนไขต่าง ๆ สถาบัน อันซับซ้อน รวมทั้งทัศนคติที่ถูกหล่อหลอม (และขณะเดียวกันก็ตอบสนองต่อ) สภาพเงื่อนไขและสถาบันเหล่านั้น ปรากฏภาพทั้งหลายแตกต่างกันไปตามกาลเทศะ ตามกลุ่มคน และโม่งที่ จึงยากยิ่งที่แม้แต่จะนิยาม สังเกต และวัด นอกจากนี้ ภาษาที่ใช้ในการอธิบายก็ไม่เหมือนกัน สำหรับสังคมศาสตร์ต้องอาศัยความชำนาญในเสนอมากกว่าในวิทยาศาสตร์ (เพราะแสดงออกได้ในรูปของคณิตศาสตร์) (Myrdal 1968, pp. 136-140)

7.1 วิจารณ์เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก และมาร์ช

มีร์ดัลวิจารณ์เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก หรือเศรษฐศาสตร์ ที่ได้รับการสถาปนาอย่างมั่นคงแล้ว (Establishment economics) อย่างรุนแรง ดังจะเห็นได้ในงานเขียนของเขาหลายชิ้น อาทิ *Against the Stream, Value in Social Theory, The Political Element in the Development of Economic Theory* ในทัศนะของมีร์ดัล นักเศรษฐศาสตร์ส่วนมาก มีใจว่าวิชาเศรษฐศาสตร์มีลักษณะที่เข้าใกล้วิทยาศาสตร์ธรรมชาติเข้าทุกที คือมีความเหมือนกันในด้านรูปแบบแห่งการวิเคราะห์ และโดยเฉพาะการนำเสนอ หากแต่มีใช้ในด้านเนื้อหาสาระ อันที่จริงแล้ว ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรมสูงมาก และเกือบจะข้ามสิ่งทีเรียกว่า "พฤติกรรมศาสตร์" ตัวอย่างเช่น นักเศรษฐศาสตร์ใช้แนวความคิด "ตลาด" ที่ไม่มีลักษณะเหมือนกับตลาดจริง ๆ พวกเขาวิเคราะห์ในเทอมของ aggregates (เช่นอุปทานอุปสงค์ ปัจจัยผลิต ผลผลิต) หรือค่าเฉลี่ย (เช่นระดับของ "ค่าจ้าง" หรือ "รายได้") เป็นต้น โดยไม่พยายามศึกษาให้ลึกกลงไปถึงข้อเท็จจริงแห่งพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งสามารถกระทำได้ ดังนั้น ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่อยู่นับปัจจุบัน จึงแสดงนัยว่าข้อสมมติที่เป็นนามธรรมอันแน่นอนเกี่ยวกับสภาพการดำรงชีพของพวกเรา สถาบัน และทัศนคติ ในฐานะที่เป็นรากฐานแห่งการวิเคราะห์ -จะปรับตัวโดยอัตโนมัติต่อการเปลี่ยนแปลง

เพลงในขนาดรวม หรือเฉลี่ย (aggregate or average magnitudes) หรือมักเป็นสิ่งที่ตั้ง (Myrdal 1973, p. 141)

นอกจากนี้ เศรษฐศาสตร์ระดับปฏิบัติ (practical economics) ก็มักจะถูกแยกออกจากเศรษฐศาสตร์ทฤษฎี (theoretical economics) ส่วนในการวิเคราะห์ก็แยกออกเป็นสองส่วน คือ **ผล** (ends) และ **มรรค** (means) เศรษฐศาสตร์ระดับปฏิบัติและระดับทฤษฎีมีความหมายที่ก่อให้เกิดความสับสน "ปฏิบัติ หมายถึง "เป็นรูปธรรม" (concrete) และ "ทฤษฎี" หมายถึง "เป็นนามธรรม(abstract) (Myrdal 1958, p. 208) สำหรับมีร์ดัล การอภิปรายในเชิงเศรษฐศาสตร์ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ จำต้องอยู่บนรากฐาน ของการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ พฤติกรรม และอุดมการณ์ในเชิงสังคมวิทยา และจิตวิทยาสมัยใหม่ (เล่มเดียวกัน, น. 230) มีร์ดัลเห็นว่าการแบ่งแยกความเป็นจริงทางสังคม (social reality) เป็นส่วน ๆ โดยจัดเป็นปัญหา "เศรษฐกิจ" นี้ไม่เหมาะสมในเชิงตรรกะ โดยความเป็นจริงแล้วไม่มีปัญหา "เศรษฐกิจ" ปัญหา "สังคมวิทยา" หรือปัญหา "จิตวิทยา" มีแต่ปัญหา (just problems) ที่สลับซับซ้อน ตามหลักตรรกวิทยาอื่น ความแตกต่างประการเดียวที่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ก็คือ ความแตกต่างระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องมาก (more relevant factors) และปัจจัยที่เกี่ยวข้องน้อย (less relevant factors) นักเศรษฐศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสำนักคลาสสิกและนีโอคลาสสิก นับแต่สมิธ จนถึงมาร์ชแตกต่างกันระมัดระวังในการพิจารณาตัวแปร เช่น สภาพการดำรงชีพ สถาบัน และ ทัศนคติซึ่งจริง ๆ แล้ว พวกเขาคือ **นักเศรษฐศาสตร์สถาบัน** ก่อเมืงจะมีคำ ๆ นี้ใช้กันเสียอีก (เล่มเดิมหน้า 143)

ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา นักเศรษฐศาสตร์ได้พยายามใช้วิธีการของนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มาใช้ในการวิเคราะห์ด้วยการสร้างตัวแบบ (model) ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งแพร่หลายไปยังสังคมศาสตร์แขนงต่าง ๆ ด้วย แต่ว่าการรับเอารูปแบบแห่งการวิเคราะห์

ของนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติอันมิได้หมายความว่าทำให้สังคมศาสตร์มีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น หากรูปแบบที่ไขว้เพราะไม่เพียงพอ ที่จะอธิบายความเป็นจริงทางสังคม มีร์ดัลเรียกวิธีการเช่นนี้ว่า เป็นอาการหลกหนีจากการแสวงหาความจริง ทั้งนี้เพราะว่าการศึกษาความเป็นจริง และความสัมพันธ์ทางสังคมจะต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งที่สลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง ยิ่งกว่าที่แสดงในรูปของค่าคงที่และตัวแปรในตัวแบบที่มีลักษณะนามธรรมสูง ซึ่งไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมในเทอมของค่ารวมและค่าเฉลี่ยได้ อย่างไรก็ตามมีร์ดัล มิได้คัดค้านการใช้ตัวแบบ มีร์ดัลไม่ต้องการนำการให้เหตุผลเชิงคุณภาพ (qualitative reasoning) ไปแทนที่เทอมในเชิงปริมาณ เพียงแต่ต้องการให้มีเป้าหมายที่แสดงข้อเท็จจริงในเชิงปริมาณ รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริง เขาหวังว่าครบเท่าที่ที่ยังมีงานวิจัยอยู่ ตัวแบบก็ยังคงเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ แต่การสร้างตัวแบบโดยมีแนวคิดที่ขาดความสมบูรณ์รอบคอบ และไม่เพียงพอต่อการอธิบายสภาพความเป็นจริงอีกทั้งยังขาดความสอดคล้อง (consistency) ในเชิงตรรกะแล้ว หมายถึงว่า มิได้มีการสร้างชุมชนความรู้ขึ้นมา และไม่มีแนวทางหน้าในทางวิทยาศาสตร์ หากแต่เป็นเพียงความถนัดทางปัญญาเท่านั้น (Myrdal 1968, p. 30-31)

อีกประเด็นหนึ่งที่มีร์ดัลไม่เห็นด้วย กับนักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก ได้แก่ การแบ่งแยกปัญหาออกเป็นการผลิต (production รวมทั้งการแลกเปลี่ยน exchange) และการกระจาย มีร์ดัลชี้ว่า การแบ่งแยกเช่นนี้ไม่ถูกหลักตรรกะ สำหรับความมุ่งหมายในการวิเคราะห์ เพราะว่า ทั้งสองสิ่งนี้มีความเกี่ยวพันกันและกันภายในระบบมหภาคเดียวกัน (macro-system) การแบ่งแยกดังกล่าวเป็นการหาทางหลีกเลี่ยงปัญหาการกระจาย อีกทั้งยังคำนึงถึงการกระจายอย่างง่าย ๆ ในแง่ของ money terms เท่านั้น (Myrdal 1973, pp. 10-12)

สำหรับ มาร์กซ มีร์ดัลวิจารณ์ว่าไม่เพียงนำเอาทฤษฎีมูลค่าแท้จริงจากรีคาร์ดิคเท่านั้น แต่ยังเหมือนกับนักเศรษฐศาสตร์อีกหลายคนในยุคหนึ่ง ที่ตกอยู่ใต้อิทธิพล

ของปรัชญา กฎธรรมชาติ (natural law philosophy) ซึ่งมีลัทธิอรรถประโยชน์นิยมเป็นสาขาหนึ่ง (Myrdal 1973, p. 59) ทฤษฎีของพวกเขา มาร์กซิสต์ยังคงรักษา - ทฤษฎีกฎธรรมชาติเอาไว้ โดยเพิ่มเติมแนวคิดเกี่ยวกับความจำเป็นทางประวัติศาสตร์เข้าไปและปฏิเสธอุดมคติแบบโลกพระศรีอารีย์ (Myrdal 1959, p. 208)

7.2 วิจารณ์ เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ

มีร์ดัลก็เช่นเดียวกับนักเศรษฐศาสตร์ สำนักคลาสสิก และมีโอคลาสสิก รุ่นแรกอันได้แก่ Jevons, Sidgwick และ Edgeworth คือเขาเชื่อว่าเศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์แห่งศีลธรรม (moral science) ตามความหมายของจอห์น สจ๊วต มิลล์ ในงานชิ้นแรก ๆ คือเป็นเศรษฐศาสตร์การเมือง (political economy) นักเศรษฐศาสตร์รุ่นแรก ๆ เริ่มตั้งงานของตนด้วยแนวความคิดที่ว่ามีค่าเชิงประนัย (objective values) ที่เราสามารถหาได้ และเป็นรากฐานในการศึกษาข้อเท็จจริง และเพื่อแสวงหาข้อสรุปเชิงนโยบาย ดังเช่น "เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ" ที่นักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก รุ่นแรก ๆ ได้พัฒนาขึ้นมาจึงมีพื้นฐานทางตรรกะอยู่บนปรัชญาศีลธรรมแบบอรรถประโยชน์นิยม (utilitarian moral philosophy) แต่นักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่พยายามซ่อนเร้น และลึบรากฐานทางปรัชญาศีลธรรมของเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม อีกทั้งยังขาดพื้นฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ ในขณะที่เดียวกัน มิได้ระมัดระวังว่าอุปสรรคในการศึกษาดังกล่าวอยู่ที่ไหน ความสำเร็จของนักเศรษฐศาสตร์สวัสดิการสมัยใหม่คือ การสร้างตัวแบบที่มีลักษณะนามธรรมอย่างยิ่ง และข้อสมมติต่าง ๆ ที่ปรากฏก็เป็นสิ่งแสดงนัย และขาดการพิจารณาอย่างพอเพียง จึงเป็นเหตุที่มีลักษณะไม่เกี่ยวกับศีลธรรม (amoral) ซึ่งมีมีร์ดัลมองว่าตื่นเขินและขาดความสอดคล้องทางตรรกะ (Myrdal 1973, preface) มีร์ดัลวิจารณ์ว่า มีดาราและบทความเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ ผลิตออกสู่บรรณนิเวศน์ นับร้อยนับพันชิ้นแล้วแต่มีแนวทางการที่ถูกพิสูจน์แล้วว่าผิดทิศทาง (mis-directed) ซึ่งหากจะอ้างถึงคำกล่าวของ Kenneth

E. Boulding อดีตประธานสมาคมเศรษฐศาสตร์อเมริกัน ก็คือ "เป็นแบบฝึกหัดที่ไม่ประสบความสำเร็จ... ซึ่งครอบงำนักเศรษฐศาสตร์รุ่นแล้วรุ่นเล่า จุดหมายของมันคือ ทางตัน ที่พยายามหลีกเลี่ยงปัญหาสำคัญ ๆ ในยุคสมัยของเรา"⁵

8. สถานะของเศรษฐศาสตร์ปัจจุบัน

มีร์ดัล ชี้ว่าก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ไม่มีนักเศรษฐศาสตร์คนใดมีอาชีพหรือยังชีพด้วยการเป็นที่ปรึกษา หรือลูกจ้างดังเช่นในปัจจุบัน นักเศรษฐศาสตร์สมัยก่อนอาจเป็นนักปฏิบัติ เช่น วิศวกรโคผู้ซึ่งหันไปสนใจเศรษฐศาสตร์ เมื่อมีวัยอาวุโส หรือไม่มีก็อาจเป็นนักคิด-ศาสตร์ นักปรัชญา นักกฎหมาย และอื่น ๆ ที่สนใจเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากสนใจปัญหาทางสังคม ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 รัฐบาลได้เข้าไปแทรกแซงวิถีชีวิตของปัจเจกชนมากขึ้น และระหว่างภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ในทศวรรษ 1930 มีนักเศรษฐศาสตร์เข้าไปวางแผนเศรษฐกิจเป็นครั้งแรก และยังคงควบคุมนโยบายสาธารณะหลายอย่างในเวลาต่อมา ธุรกิจและองค์การต่าง ๆ จึงว่าจ้างนักเศรษฐศาสตร์ไว้เป็นที่ปรึกษา

ปัจจุบันมีนักเศรษฐศาสตร์ ที่ทำงานเต็มเวลา และนอกเวลาและมีรายได้ติดตามบริษัทต่าง ๆ มากมาย สถานภาพนั้นซึ่งมีอาจเป็นเครื่องช่วยสร้างพลัง ของลัทธิอนุรักษนิยมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพราะวาระระบบสังคมต้องการนักเศรษฐศาสตร์ที่ทฤษฎีและแนวปฏิบัติที่ยั่งยืน สถานภาพเดิมของสังคม ซึ่งยึดมั่นอยู่กับอคติในวิชาชีพของตน ทั้ง ๆ ที่แนวความคิดของพวกเขาเป็นประเภทโอเนออนผ่อนตามกระแสของยุคสมัย (conformism) มิได้มีการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ ขึ้นมาเลย ผลลัพธ์ก็คือนักศึกษาที่เริ่มเรียนเศรษฐศาสตร์จะมีแนวความคิดที่ไม่เป็นระบบ และอาจกลายเป็นนักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำที่มีพื้นฐานของความรู้ไม่เพียงพอ เป็นคนใจแคบและขาดความสุนทรียรอบคอบ รู้เรื่องราวของโลกแห่งความเป็นจริงเพียงนิดหน่อย และโดยทั่วไปแล้ว นักเศรษฐศาสตร์ยังคงไม่ใส่ใจแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในศาสตร์ของตนเอง โดยมากพวกเขาจะอ่านหนังสือน้อย

มากและไม่ติดตามอ่านวารสารอื่น ๆ นอกเหนือแวดวงวิชาชีพของตน ในทัศนะของมีร์ดัล การช่วยเหลือในด้าน การวางแผน ของนักเศรษฐศาสตร์อาชีพแก่ประเทศด้อยพัฒนาเป็นการทำให้สับสน และเป็นการทำร้ายประเทศที่เกิดใหม่ถึงห้าในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา มีร์ดัล เห็นว่านักเศรษฐศาสตร์ และนักสังคมศาสตร์แขนงอื่นต่างก็ลดมาตรฐานแห่งศาสตร์ของตน และขาดการพิจารณาอย่างเป็นระบบมูลเหตุคือ ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นเป็นการเผชิญหน้ากันของอภิมหาอำนาจ โดยเฉพาะนับตั้งแต่สงครามเย็นในทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา (Myrdal 1973, p. 60-61, 165)

มีร์ดัลจึงเสนอให้ชี้แนวทางเศรษฐศาสตร์ - สถาบัน เข้าไปแทนที่เศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม สำหรับประเทศด้อยพัฒนา มีร์ดัลเห็นว่าควรวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และโดยเฉพาะพิจารณาปัญหาความเสมอภาค การจำกัดค่าสัมพัทธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ หลังทางการเมืองที่คนคิดของประชาชน รวมทั้งผลกระทบในทางเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจากการบริโภคเพิ่มขึ้น ในระดับการครองชีพที่ยังต่ำอยู่

สำหรับประเทศพัฒนาแล้ว มีร์ดัล เห็นว่ากำลังเข้าสู่คลืนสุดท้าย ของการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากได้สังเกตเห็นการระบายนามของผู้อยู่ใน-รายงานและการอภิปรายในที่ประชุมของสมาคมเศรษฐศาสตร์อเมริกัน ทั้งนี้เนื่องจากสังคมที่พัฒนาแล้ว มีลักษณะซับซ้อนมากขึ้น มีบรรทัดขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งปกติแล้วมักเป็นบริษัทข้ามชาติ มีแนวโน้มว่าบริษัทเหล่านี้จะรวมตัวกัน องค์การ ต่าง ๆ เติบโต แข็งแรงมากขึ้น ไม่เรียงแต่ในตลาดแรงงานในการกำหนดราคาเท่านั้น เศรษฐศาสตร์ จึงเป็นวิชาชีพที่เราได้รับมรดกตกทอดมาอย่างกะท่อนกะแผ่นไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์สภาพความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ อีกทั้งพัฒนาการทางเทคโนโลยีและสถาบัน ยังโน้มเอียงที่จะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำใหม่ ๆ และทำให้ความไม่เสมอภาคที่มีอยู่เดิม ย่ำแย่ลงไปอีก

บ่อยครั้งที่หลายคนกล่าวถึงมีร์ดัลในฐานะนักสังคมวิทยา และ เรียกเกลเบิร์ต (John K.

Galbraith) ว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ ทั้งทั้งงานเขียนของเขาเป็นเศรษฐศาสตร์สถาบัน อย่างไรก็ตามมีวิรัคัลได้พยายามเสนอให้คนในรุ่นของเราทำงานวิจัยแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary research) แต่จริง ๆ แล้ว ความพยายามดังกล่าวมีอยู่น้อยมาก เราเห็นอยู่อย่างโจ่งแจ้งว่า ช่องว่างระหว่างสังคมศาสตร์แขนงต่าง ๆ ขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ การหันเหทิศทางไปยังเศรษฐศาสตร์ สถาบันจะช่วยให้เราขยายขอบเขตการวิจัย เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้กว้างขวาง และตรงตามความเป็นจริงยิ่งขึ้น มีวิรัคัลเห็นว่าควรจัดขอบเขตระหว่าง**ทฤษฎี**ต่าง ๆ การวิจัยควรเน้นหนักที่

areas of specific problems มิใช่จำกัดอยู่ที่ separate disciplines ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อการเรียนการสอน และความชำนาญเฉพาะอย่างในงานวิจัย (Myrdal 1973, pp. 13-16)

บทความนี้ขอสรุปสั้น ๆ โดยยกข้อเขียนของมีวิรัคัลมากล่าว ดังนี้ "ปัจจุบัน เรามีข้อมูลเชิงประจักษ์มากมายมหาศาล และเรามีวิธีการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีมากมายเช่นกัน แต่เรากลับมีความคิดที่ค่อนข้างกลางเลือนเกี่ยวกับความสำคัญอันแท้จริงในวิชาความรู้สาขาของเรา ตลอดจนแนวทางที่จะนำมันไปประยุกต์ เพื่อบรรลุผลในการแก้ปัญหาทางการเมืองที่**เหลือซึ่งทุกขณะ**" (Myrdal, 1953, p. 12)

เชิงอรรถ

1. โปรดดูหัวข้อต่อไป
2. สมาคมเศรษฐกิจ เริ่มก่อตั้งขึ้นจากการพบปะสนทนากันที่บ้านของ Irving Fisher ในเมืองนิวฮาเวน คอนเนตทิคัต ซึ่งมีวิรัคัล และ Ragnar Frisch ได้รับเชิญไปเฝ้าที่นั่นด้วย (Myrdal 1978 : 772)
3. ในบทความ How Scientific Are the Social Science (Myrdal, Against the Stream, p. 147) มีวิรัคัล เขียนไว้ว่า "Another cause of greater difficulties in Social research, besides the fact that we do not arrive at generally and timelessly valid knowledge, is related to the role of valuations in our research.

It is true that, in principle, all scientific work has to be based on value premises. There is no view without a viewpoint, no answers except to questions. In the viewpoint applied and the questions raised, valuations are involved.

In the field of natural phenomena, the value premises are simple, evident, and so mostly **a priori**. Basic research can branch off in every direction where knowledge can be advanced.....

This is not so in the field of social sciences, when valuations are immensely diversified and anything but self-evident. In order to avoid biases in research and to make it "objective" in the only sense this term can have in the socialsciences, we need to select and make explicit specific **value premises**, tested for their feasibility, logical consistency, relevance, and significance in the society we are studying.

4. ใน Asian Drama มีรัคัลเขียนว่า

A "disinterested" social sciences has never existed and never will exist. For logical reasons, it is impossible. A view presupposes a viewpoint. Research, like every other rationally pursued activity, must have a direction. The viewpoint and the direction are determined by our interest in a matter. Valuations enter into the choice of approach, the selection of problems, the definition of concepts, and the gathering of data, and are by no means confined to the practical or political inferences drawn from theoretical findings. (p. 32) และใน Against the Stream มีรัคัลย้ำว่า

"There can never be, and has never been, a "disinterested" research in the social field, as there can be in the natural sciences. Valuations are, in fact, determining our work even if we manage to be unaware of it. And this is true, however much the researcher is subjectively convinced that he is simply observing, recording and analyzing facts. (p. 148)

5. "monumentally unsuccessful exercise:... which has preoccupied a whole generation of economists (indeed, several generations) with a dead end, to the almost total neglect of the major problems of our age" (อ้างใน Myrdal 1973, p. 149).

เปิดแนวรบใหม่ทางวัฒนธรรม!

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กลุ่มสื่อทางสังคมและวัฒนธรรม

รับผลิต

วีดีโอ เทป การพัฒนาสังคม วัฒนธรรม

เศรษฐศาสตร์การเมือง ประกันคุณภาพ
สนใจติดต่อ โทร. 2514480

บรรณานุกรม

- Cartier, Robert. 1975. **Noneconomic Factors in the Study of Economic Development**, Paper no. 61, William Rice University, Houston, Texas.
- Lindbeck, Assar. 1985. "The Prize in Economic Science in Memory of Alfred Nobel", **Journal of Economic Literature**, (March), pp. 37-56.
- Myrdal, Gunnar. 1954. **The Political Element in the Development in Economic Theory**, Paul Streeten (ed.), A Clarion Book, Harvard University Press.
- _____, 1958 **Value in Social Theory : A Selection of Essays on Methodology**, Paul Streeten (ed.) London : Routhedge & Kegan Paul.
- _____, 1962. **Challenge to Affluence**. Vintage Books.
- _____, 1968. **Asian Drama : An Inquiry into the Poverty of Nations**. New York : Pantheon.
- _____, 1969. **Objectivity in Social Research**. New York : Pantheon.
- _____, 1973. **Against the Stream : Critical Essays on Economics**, New York : Pantheon Books.
- _____, 1975. "The Equality Issue in World Development." **Nobel Memorial Lecture**, March 17, 1975, The Institute for International Economic Studies Stockholm.
- _____, 1978. "Institutional Economics". **Journal of Economic Issues** Vol. XII, No. 4, (December)
- _____, 1981. **Need for Reforms in Underdeveloped Countries**. University of Stockholm
- _____, 1984. "International Inequality and Foreign Aid in Retrospect," in **Pioneers in Development**, (ed.) Gerald Meier & Dudley Seers, A World Bank Publications, Oxford University Press.
- Streeten, Paul. 1981. **Development Perspectives**, ch. 24. New York : St. Martin Press.

